

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

Przemoc rówieśnicza Małgorzata Floraszek

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

8 listopada 2018 r.

Organizatorzy

UNIWERSYTET
EKONOMICZNY
W POZNANIU

Przemoc rówieśnicza

Agresja:

Działanie mające na celu wyrządzenie krzywdy komuś lub czemuś.

Ważne cechy agresji:

- **porównywalna siła stron.**
- **jednorazowy akt**

Przemoc:

Działanie mające na celu wyrządzenie krzywdy komuś lub czemuś.

Cechy różnicujące przemoc i agresję:

- **brak równowagi sił**
- **długotrwałość**
- **cykliczność działań**
- **sztywność ról**
- **sama się nie kończy**
- **może stać się formą uzależnienia**

PRZEMOC RÓWIEŚNICZA

bullying
cyberprzemoc
mobbing
ostracyzm
...

PRZEMOC
FIZYCZNA

PRZEMOC
SŁOWNNA

PRZEMOC
EMOCJONALNA

Przemoc rówieśnicza (przybierające głównie formę dręczenia) ■

- **przemoc emocjonalna:** wrogie gesty, poniżające żarty, wrogie miny, izolowanie, manipulowanie związkami przyjaźni, lekceważenie
- **przemoc słowna:** mówienie kłamliwych rzeczy, wyzwiska, izolowanie, odrzucanie, straszenie
- **przemoc fizyczna:** poszturchiwania, popychanie, bicie.

5 obszarów działań dręczących

(inna klasyfikacja)

- **komunikacja** (np. wyzywanie, aluzje, plotki, odbieranie głosu, krytykowanie działań i poglądów)
- **stosunki społeczne** (izolowanie od pracy w grupach, zabranianie innym rozmów z ofiarą, publiczne okazywanie niezadowolenia z istnienia tej osoby, unikanie rozmów i spotkań z ofiarą, ignorowanie obecności ofiary)
- **społeczny odbiór osoby** (obwinianie za błędy i pomyłki innych, zarzucanie niekompetencji w obecności innych, ośmieszanie ofiary, żartowanie z życia prywatnego, rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji)

cd.

➤ **sytuacja szkolna** (zabieranie przyborów, książek, zeszytów i wyrzucanie ich np. do śmieci lub ich niszczenie, utrudnianie odpowiedzi ustnych, utrudnianie zdobycia dobrej oceny, nierówne traktowanie przy podziale obowiązków np. pracy grupy)

➤ **zdrowie** („przypadkowe” potrącenia, „przypadkowe” uderzenia drzwiami, zagrożenie przemocą fizyczną)

Jak poznać ofiary przemocy:

- zawsze samotnie spędzają przerwy
- są często przezywane , upokarzane, wyśmiewane, wyszydzane, zastraszane, grozi się im, itd.
- koledzy zabierają im książki, pieniądze lub inne rzeczy, ich własność jest niszczone
- są bite lub wciągane w bójki w których się nie bronią, lecz wycofują się
- mają siniaki, strupy, zadrapania , podarte ubrania i nie potrafią tego sensownie wytłumaczyć.

Cechy ofiar przemocy:

- słabsze od swoich rówieśników (chłopcy - fizycznie)
- ostrożne, wrażliwe, ciche, wycofane, mało aktywne, nieśmiałe, często płaczą
- niepewne, załężnione, charakteryzują się niską samoocena
- w przypadku ataku okazują swoją bezbronność i bezradność – dlatego są atrakcyjnym celem
- łatwiej nawiązują kontakt z dorosłymi niż rówieśnikami
- boją się urazów fizycznych, unikają niebezpiecznych zabaw, bójek, mają słabszą koordynację ruchową

Jak rozpoznać sprawcę przemocy:

- udają „twardych”, nie współczują dręczonym uczniom
- mają najczęściej poparcie zwartej grupy kolegów, koleżanek
- chłopcy częściej stosują przemoc bezpośrednią (fizyczną), dziewczynki częściej pośrednią (obmawianie, niemiłe plotki, izolowanie od reszty)
- dokuczają głównie słabszym
- trudno im przystosować się do obowiązujących norm i zasad
- najczęściej są silniejsi od kolegów z klasy, zwłaszcza od ofiar
- chętnie używają przemocy i gróźb

Cechy sprawców przemocy:

- mają niski poziom empatii wobec ofiar
- mają potrzebę dominacji nad innymi
- mają wyższe niż średnia poczucie własnej wartości(?)
- mają niski poziom strachu i niepewności
- są impulsywni, łatwo się denerwują i wybuchają

CO PRZEŻYWA OFIARA

Myśli: „Dlaczego ja?“, „Kiedy to się skończy“
„Za co?“

Emocje: strach, bezsilność, bezradność, złość,
osamotnienie, rozpacz

Niezaspokojone potrzeby: bezpieczeństwa,
szacunku, własnej wartości, bliskości, współpracy

CO PRZEŻYWA SPRAWCA

Myśli: „Dobrze mu tak”, „ Znowu jestem lepszy”,
„Zasłużył na to”

Emocje: złość, radość, satysfakcja, niepewność

JAK ROZMAWIAĆ ZE SPRAWCĄ PRZEMOCY

- indywidualnie z każdym członkiem grupy
- cyklicznie
- mówić wprost o faktach i ewentualnych konsekwencjach
- kończyć rozmowę wyraźnym kontraktem czy umową
- sprawdzać realizację umowy
- kontynuować rozmowy aż do zaprzestania stosowania przemocy
- szukać sposobów zadośćuczynienia

Jak NIE rozmawiać ze sprawcą przemocy

- nie obwiniać i nie zawstydzać
- nie stosować przemocy
- nie okazywać własnej bezradności (znam konsekwencje)
- nie okazywać nadmiernego „terapeutycznego zrozumienia”

SKRYPT ROZMOWY ZE SPRAWCĄ PRZEMOCY

1. Słyszałem, że byłeś niemiły dla X. Opowiedz mi o tym.

a jeśli dziecko zaprzeczy

Tak, ale coś niemiłego przydarzyło się X. Opowiedz mi o tym.

2. Więc wygląda na to że X-owi dzieje się źle.

3. W porządku. Zastanawiam się, co mógłbyś zrobić, żeby pomóc X-owi w tej sytuacji.

4. Doskonale. Wypróbuj to przez tydzień, potem zobaczymy, jak ci idzie.

CO PRZEŻYWA ŚWIADEK PRZEMOCY

Myśli: „Dobrze, że to nie ja?“, „Kiedy to się skończy“,
„Co będzie potem?“

Emocje: strach, bezsilność, bezradność, złość,
osamotnienie, radość

JAK ROZMAWIAĆ ZE ŚWIADKAMI PRZEMOCY

- nie obwiniaj i nie oskarżaj
- wysłuchaj tego, jak przeżywali tę sytuację
- pomóż im zrozumieć tę sytuację
- rozmawiaj z nimi o agresji i przemocy
- pomóż ustalić, jak efektywniej zachować się w takich sytuacjach, jeśli będą się zdarzały w przyszłości

Niezależnie od tego, jak postrzegamy nasze dziecko w związku z sytuacją przemocową, warto uczyć je zastępowania zachowań agresywnych i dręczących akceptowanymi społecznie.

Całkowity brak tolerancji zachowań agresywnych.

- jako nadrzędne założenie wychowawcze

3 obszary działań wychowawczych:

- Wyuczanie umiejętności prospołecznych, którego celem będzie wskazanie młodzieży , jak osiągać swoje cele w sposób nieagresywny.
- Wskazywanie drogi do kontroli złości oraz innych nieprzyjemnych uczuć.
- Kształtowanie postawy empatii.

Wyuczanie umiejętności prospołecznych, którego celem będzie wskazanie młodzieży , jak osiągać swoje cele w sposób nieagresywny:

- modelowanie (wzór prawidłowej reakcji)
- pytaj: jak inaczej?
- odgrywanie ról (ćwiczenia „na sucho” – zabawa w dramę)
- udzielanie informacji zwrotnej.

Wskazywanie drogi do kontroli złości oraz innych nieprzyjemnych uczuć:

- **identyfikowanie czynników wyzwalających złość**

(wydarzenia zewnętrzne oraz dialog wewnętrzny)

- **identyfikowanie sygnałów płynących z ciała** (własne doświadczenia, np.: napięcie mięśniowe, potliwość, zaciśnięte pięści, itp. pozwalające określić, że przeżywana emocja to akurat złość)

- **używanie reduktorów** (techniki służące obniżeniu napięcia, np.: głębokie oddechy, liczenie wstecz, wyobrażenie spokojnej sytuacji, wyobrażenie konsekwencji)

- **stosowanie samooceny i samonagradzania** (odwołanie się do sumienia / społecznej normy /)

Kształtowanie postawy empatii:

- identyfikowanie uczuć własnych
- modelowanie w zakresie nazywania uczuć
- identyfikowanie uczuć innych
- kształtowanie umiejętności współczuwania -
emocjonalnego reagowania na sytuację innych

**To, co czujemy
i robimy w
danej sytuacji,
zależy w dużym
stopniu od tego,
co sobie o niej
pomyślimy.**